

О. О. Нігреєва

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Одеського національного університету
імені І. І. Мечникова

NFT У КОНТЕКСТІ ЗАХИСТУ АВТОРСЬКИХ ПРАВ

В останнє десятиріччя ринок криптоактивів стрімко розвивається, виникають їх нові види, що створює додаткові виклики стосовно їх правового регулювання як на національному, так і на міжнародному рівнях. Транскордонний характер обігу криптоактивів, який відбувається в Інтернеті, обумовлює наявність низки складних юридичних проблем, таких як питання

визначення юрисдикції, боротьба із кіберзлочинністю, захист прав людини, включаючи права авторів.

У контексті останнього особливої актуальності набули питання обігу невзаємозамінних токенів, так званих NFT (з англ. non-fungible tokens). Фактично вони є криптографічними електронними сертифікатами, що використовуються для підтвердження права власності та/або інших майнових та немайнових прав на об'єкти, що існують переважно у цифровій формі, як-то: відео, фотографії, криптографічні твори мистецтва, пісні, текстові повідомлення, твіти, меми тощо [1]. Кожен об'єкт зашифрований підписом автора, який можна ідентифікувати в блокчейні та тим самим підтвердити особистість законного власника та автентичність оригінального цифрового витвору.

Процес їхнього створення, так званий мінтинг (з англ. minting — «карбування монет»), передбачає створення коду в мережах блокчейн, таких як, наприклад, Bitcoin Cash, Ethereum, EOS тощо. Ці платформи є загальнодоступними, отже, кожен, хто має доступ до однієї з них, має можливість створити нові NFT. Часто вони є цифровими версіями вже існуючих творів, що оцифровані у мережі блокчейн. Їх особливістю є те, що розроблений код містить унікальний ідентифікатор цифрового активу з додатковими полями для інформації щодо права власності [2]. Саме він робить ці токени невзаємозамінними, тобто унікальними і такими, що не можуть бути заміщені на еквівалентні токени чи одиниці криптовалюти з ідентичною вартістю, як-то стейблкоїни або децентралізовані криптоактиви, як наприклад, біткойн.

На додаток, зацікавленість у NFT пов'язана і можливою передачею прав на низ завдяки укладанню смарт-контрактів (з англ. smart contract) на певних криптоплатформах. Ці договори базуються на автоматизованому алгоритмі, завдяки якому генерується, контролюється та передається інформація, розташована за певною адресою у блокчейні. Їх «розумність» полягає у тому, що вони не тільки зберігаються у блокчейні, але й автоматично виконуються за умови дотримання певних, прописаних у них, умов. Так, серед проформ смарт-контрактів,

які застосовуються до NFT, найбільш популярним є стандарт ERC-721. Він дозволяє присвоїти кожному токenu ідентифікаційний номер та пов'язати його із власником через функцію «owner of». Додаткове розширення «ERC-721 Enumerable» дозволило запровадити функціонал для повного відстеження прав власності на об'єкт [3].

Комерційний обіг NFT опосередковується завдяки лістингу або іншим формам пропозиції на певних платформах, як-то: як Mintable, OpenSea, Rarible. Звісно їх придбання, як і придбання інших видів криптоактивів, вимагає від покупців наявності цифрових гаманців, у яких фіксується та зберігається уся інформація про наявні криптоактиви [2].

Зважаючи на специфічність NFT, що з одного боку є криптоактивом, а з іншого твором, та транскордонний характер їх обігу в інтернеті, вироблення ефективної правової регламентації є викликом, із яким, перш за все, стикається національний законодавець. Першим завданням, що, як здається, має бути вирішене у цьому зв'язку, є питання визначення правової природи невзаємозамінних токенів. У цьому аспекті висуваються різні точки зору та демонструються різні юрисдикційні підходи.

Не маючи наміру висвітлювати їх рамках цієї доповіді, тільки зазначимо, що дискусії точаться щодо класифікації NFT як майна чи зобов'язань [1]. Є пропозиції щодо їх розгляду як товарів, цінних паперів та, що найбільш поширено, об'єктів права інтелектуальної власності [4].

Саме в рамках останнього підходу розглядається можливість визначення токенів як об'єктів авторського права, з чим, однак, пов'язані серйозні практичні ускладнення, адже визнання NFT об'єктом авторського права не гарантує належної ідентифікації прав усіх залучених до його створення суб'єктів, які передаються в рамках NFT транзакції. Як зазначають Мадс Анденас і Вінченцо Вієтрі, той факт, що покупець NFT набуває права власності на цифровий сертифікат, не знімає питання щодо кола прав на базовий актив, які фактично передаються, адже права на цифрову версію твору необов'язково дорівнюють авторським правам на оригінальний твір, що був токенизований [1]

На практиці не існує конкретного механізму, який міг би визначити, чи творець NFT є також автором оригінального твору, перетвореним на токен. У цьому зв'язку Деслалі Путранті та Уні Цуласі Путрі наголошують на необхідності людського втручання у процес як створення, так і транзакцій з NFT через смарт-контракти, що може полягати у процесі додаткової перевірки наявності прав автора сторонами договору. Підозра стосовно порушення авторських прав може стати підставою для тимчасового призупинення транзакції сторонами угоди або/та подальшого вирішення спору завдяки заздалегідь обумовленому онлайн-механізму чи в інший спосіб [5, с. 50].

Отже, виникнення NFT є закономірним наслідком швидкого розвитку цифрових технологій, який не можна зупинити. Можливість їхнього комерційного обігу, що полегшується укладанням смарт-контрактів, та їхня висока вартість обумовлює значний інтерес до створення цих токенів, який проте може базуватися на нечесних намірах творців NFT, які, прискорюючи процес творення, використовують твори інших авторів. Як наслідок, у процес укладання угод із невзаємозамінними токенами потрібно запровадити механізм, можливо на базі людського втручання, який би дозволив ідентифікувати оригінальність відповідних цифрових творів. Що ж до добросовісних авторів NFT, то їм також рекомендують переконатися у наявності права власності на об'єкти, які вони використовують у процесі випуску токенів.

Література

1. Andenas M., Vietri V. The Regulation of NFTS: Key Legal Considerations and Potential Challenges. *Open Review of Management, Banking and Finance*. 2023. 21 June. URL: <https://openreviewmbf.org/2023/06/21/the-regulation-of-nfts-key-legal-considerations-and-potential-challenges/>
2. Gregory J. Ch., Gordon K. S. What are the Copyright Implications of NFTs? *Reuters*. 2021. 29 October. URL: <https://www.reuters.com/legal/transactional/what-are-copyright-implications-nfts-2021-10-29/>
3. Ali O. et al. A review of the key challenges of non-fungible tokens. *Technological Forecasting and Social Change*. 2023. Vol. 187. Submission 122248. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0040162522007697?via%3Dihub>

4. How Are NFTs Regulated: Legal Issues, Taxation Aspects and More. *Pixelplex*. 2022. 14 April. URL: <https://pixelplex.io/blog/nft-legal-issues/>
5. Putranti D., Tsulasi Putri U. Enforcement of Copyright Law on Non-Fungible Token (NFT) through Smart Contracts. *Kosmik Hukum*. 2024. Vol. 24, No. 1. P. 40–52. DOI: 10.30595/kosmikhukum.v24i1.18476.